

DANSK SOM FØRSTE, ANDET OG TREDJE SPROG I NORDEN

EN PILOTUNDERSØGELSE - ISLAND

Brynhildur Anna Ragnarsdóttir

og

Þórhildur Oddsdóttir

Danskundervisningen i Island

- Dansk/nordiske sprog er andet fremmedsprog i Island.
- Dansk er på skoleskemaet fra 5./7. klasse til 10. i grundskolen og 1 – 4 semestre i gymnasiet.
- Antal timer pr. uge er fra 2 – 4 i grundskolen og 3 – 6 i gymnasiet.
- Kontraster mellem dansk/nordiske sprog, lande, kultur, folk og **dansk som skolefag**.
- Myten om at børn og unge ikke vil lære dansk.
- Mangel på undersøgelser af dansk i islandske skoler.

Undersøgelsen

- **Formål:**

- at afprøve spørgeskemaer i Island for videre udvikling i samarbejdsgruppen.
- at gentage undersøgelserne med deltagelse af grundskolens afgangsklasse efteråret 2014

- **To parallelle undersøgelser:**

- A) elever og B) lærere

- **Antal deltagere i spørgeskemaundersøgelse A**

- 120 elever i 9.klasse (grundskolens næstsidste år) i 10 skoler
- 12 elever fra hver skole – 6 piger og 6 drenge
- udsendt til 12 skoler - svarprocent: 83,3%

- **Antal deltagere i spørgeskemaundersøgelse B**

- 22 lærere i 9. klasse fra skoler i hovedstadsområdet og provinsen
- udsendt til 30 lærere - svarprocent: 73%

Teoretisk baggrund

Awareness

Motivation

Kontekst

Identitet

Awareness

Lærnerens eksplicitte (conscious) awareness om indlæringens processer og kontent, dvs. awareness omkring indlæring af sproget som process, af sprogbrugens kulturelle dimensioner i forskellige kontekster. Viljo Kohonen, 2004

- **sprogindlæring**

- det eleverne synes er vigtigst at mestre
- de indlæringsmåder eleverne rangerer højest
- det eleverne synes at er mest fokus på i undervisningen
- opgavetyper og fokus eleverne synes at de får mest/mindst ud af i undervisningen
- beslægtethed mellem dansk og islandsk sprog

- **kulturel**

- elevernes viden om nordiske forfattere, musikere, film og tv programmer
- førstehåndserfaring af de nordiske lande og kulturer

Undervisningens kontekst

- Elevernes ønsker om fokus i undervisningen er baseret på deres **awareness om** og deres **praktiske erfaring** af sprogets nytte i sociale situationer.
- De kompetencer, som elevernes erfaring viser at har størst nytteværdi, er efter deres mening **nedprioriteret** i undervisningen.
- Eleverne er vant til at være **aktive/proaktive** i deres indlæring af engelsk som er i modsætning til en lærebogbaseret, lærerstyret undervisning.
- Engelsk i omgivelserne fodrer deres nysgerrighed og motivation, hvad ikke er tilfældet når det gælder dansk.

Motivation

- **Det ideelle L2-selv**
- *kan inkludere integrative motiver – læreren psykologiske og følelsesmæssige identifikation med sprogsamfundet, Dörnyei, 2009, s. 30*
 - familie og venner; venskabsnationer; sprogenes beslægtethed; adgang til norsk og svensk; rejser
- **Burde L2-selv**
- *eksterne instrumentale motiver og er drevet af andres håb og forventninger til personen, Dörnyei, 2009, s. 30*
 - obligatorisk fag i skolen
 - har boet i Danmark og har venner
 - kender danskere i Island
- **Mulige L2-self**
- *ønsker om at kunne mestre i forbindelse med at lytte og forstå, udtrykke sig mundtligt, læse og skrive, at have adgang til kulturelle oplevelser, Dörnyei, 2009, s. 30*
 - arbejde i fremtiden, professionel idræt
 - studere, emigrere

Identitet

- Undervisningens investeringsværdi versus elevernes motivation og forventninger (Norton, 2000, s. 4)
 - uoverensstemmelse med udtrykte ønsker om „*at forstå når en dansker taler*“ (L2-selv) og deres udtrykte erfaring af undervisningen.
 - eleverne ønsker kontekstuelle aspekter i deres læringssituation og aktiviteter – „*ikke bog*“, ie. lærebog.
 - de føler sig presset og deltager ikke i undervisningen
- Transfer af den konkrete erfaring af at lære fremmedsprog (Ushioda, 2009, s.215-218)
 - undervisningens underholdningsværdi
 - de vil lære sprog som de har lært engelsk
 - gamification, konkurrence, audio-visual, mundtlighed

Lærernes vurdering af elevernes kompetence til at kommunikere:

Likert scale 1 - 5

Trin	Mundtligt med danskere	Mundtligt med nordboere	Skriftligt med danskere	Skriftligt med nordboere	Trygge ved at bruge sproget	Mulig fremtid i Norden
5	2	1	2	1	0	7
4	2	3	9	4	2	5
3	12	5	10	9	14	7
2	6	8	1	4	6	2
1	0	1	0	0	0	1
Ø	0	4	0	4	0	0
N=22						

Lærernes vurdering - elevernes kompetencer

ifølge islandsk læseplan for grundskolen

Trin	Lytte	Læse	Samtale	Fortælle	Skrive	Kulturel kompetence	Learning to Learn
3	2	4	0	0	4	4	2
2	16	16	8	12	14	14	17
1	2	0	12	8	2	2	1
Ø	2	2	2	2	2	2	2
N = 22							

Lærernes vurdering af elevers, skolesamfundets og forældrenes holdning til:

Likert scale 1 – 5

	Danmark/ danskere	Norden/ nordboere	Dansk som skolefag	Dansk – brugsværdi	Engelsk som skolefag	Engelsk - brugsværdi
Elever	4,15	3,86	3,09	2,73	4,48	4,81
Skolesamf	4,00	4,52	4,05	3,86	4,45	4,65
Forældre	3,84	3,84	3,10	3,28	4,63	4,74
Average/ snit	4,00	4,07	3,41	3,29	4,52	4,73
N= 22						

Udfordringer i danskundervisningen

- **Aktivere** eleverne til mundtlig produktion (15)
- **Motivere** eleverne til positiv holdning til faget (14)
- **Mellem** klasseværelse og virkelighed mangler en synlig **bro**.

- **Ydre forhold**
 - konflikt mellem offentlig policy og praksis
 - nedprioritering af faget i forhold til norsk og svensk
 - manglende kontekst i samfundet

N = 22

Undersøgelsen understreger, at

- elever og lærere er bevidste hvor vigtigt det er at kunne kommunikere mundtligt.
 - elever vil blive bedre til at tale og forstå dansk talesprog.
 - lærere vil eleverne bliver bedre til at tale of forstå dansk talesprog.
- elever som „*persons-in-context*“ vil vise deres fulde „*jeg*“ i mundtlig kommunikation med andre dansktalende.
- elever er **godt beviste om** og er **generelt positivt indstillede** over for det nordiske; lande, folk og kultur.
- en del af eleverne siger at lærene **ofte** eller **altid** taler dansk i timerne.
- lærerne synes ikke, at eleverne er aktive nok når det gælder mundtlig træning

Undersøgelsen påpeger mulige konflikter mellem

- elevers og læreres forventninger til focus og learning outcomes.
- lærernes vurderinger og læseplanens kompetencebeskrivelser.
 - læseplanen er en tredelt referenceramme med syv kompetencer som bygger på Europarammens model.
- dansk som skolefag og dansk i kulturel og personlig (kommunikativ) kontekst.
- anvendte arbejdsmetoder og elevernes motivation/aktiv deltagelse i danskundervisningen, der bygger på en global erfaring af sprogindlæring.

Referencer

- Delsing, L-O. og Ákeson, K.L.(2005). *Håller språket ihop i Norden?*
- Dörnyei, Z. (2009). "The L2 motivational self system". I: Z. Dörnyei og E. Ushioda (red): *Motivation, language Identity and the L2 Self*. Bristol: Multilingual Matters.
- Jeeves, A. (2013). "The relevance of English language instruction in a changing linguistic environment in Iceland: The L2 self of young Icelanders". I . Piller, I (red): *Multilingual. Journal of Cross-Cultural and Interlanguage Communication*. De Gruyter Mouton.
- Kohonen, V. (2004). *Student autonomy and the European language portfolio: Evaluating the Finnish pilot project (1998-2001)* .
- Kolstrup, K.L. (2013). "Det ideelle selv og motivaton i andetsproglæringen". I *Sprogforum nr. 57*. Aarhus Universitetsforlag.
- Council of Europe. (2001). *The Common European Framework of Reference for Languages: Learning, teaching, assessment*.
- Mennta- og menningarmálaráðuneyti. (2013). *Aðalnámskrá grunnskóla*. (National læseplan for grundskolen)
- Norton. B. (2013). *Identity and Langage learning. Extending the Conversation*. 2nd Edition. Bristol: Multilingual Matters.
- Ushioda, E. (2009). "A person-in-context relational view of emergent motivation, self and identity". I: Z. Dörnyei og E. Ushioda (red): *Motivation, language Identity and the L2 Self*. Bristol: Multilingual Matters.

Kontakt

Brynhildur Anna Ragnarsdóttir

bar@hi.is

Þórhildur Oddsdóttir

thorhild@hi.is

